

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูธุรกิจศึกษาและนักเรียน ซึ่งสรุปขั้นตอนและผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์

วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์ มีดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงาน และปัญหาการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 3) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน ปัญหาการปฏิบัติงานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูธุรกิจศึกษา และนักเรียน

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

จำนวน 32 โรงเรียน รวม 64 คน

2) ครูธุรกิจศึกษา จำนวน 32 โรงเรียน รวม 93 คน

3) นักเรียนที่เรียนวิชาکارงาน - อาชีพ - เลือกเสรีในรายวิชาธุรกิจศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนที่เรียนวิชาพื้นฐานอาชีพธุรกิจศึกษาหรือเรียนวิชาเลือกเสรีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 32 โรงเรียน รวม 6,327 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan รวมทั้งสิ้น 493 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 56 คน ครูธุรกิจศึกษา จำนวน 76 คน และนักเรียน จำนวน 361 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย

5.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 2 ชุด สำหรับผู้บริหารและครูธุรกิจศึกษา และสำหรับนักเรียน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 จำนวน 3 โรงเรียน และหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง (Reliability) ตามวิธี Coefficient ของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงดังนี้ ตอนที่ 1 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง 0.8905 ตอนที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง 0.8908 และตอนที่ 3 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง 0.9506

5.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 10 สิงหาคม - 25 กันยายน 2538 รวมเวลา 47 วัน สังกะแบบสอบถาม จำนวน 493 ชุด ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 490 ชุด เป็นฉบับสมบูรณ์ 488 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.00

5.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS/PC+

1) แบบตรวจสอบรายการ (Checklists) นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2) แบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า F และค่า t แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

5.3 สรุปผล

(1) สภาพการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยภาพรวม ทั้งรายกลุ่มและรายข้ออยู่ในระดับ "มาก" ทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการสอน ด้านการประเมินผล และด้านการผลิตและการใช้สื่อในการสอน ยกเว้นกลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการประเมินผล รองลงมาด้านการสอน และด้านการผลิตและการใช้สื่อในการสอน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา ระหว่างผู้บริหารกับครูธุรกิจศึกษาและผู้บริหารกับนักเรียน พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นระหว่างครูธุรกิจศึกษากับนักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) ปัญหาการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ "น้อย" ยกเว้นด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา พบว่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่

3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านผู้บริหาร ด้านครูธุรกิจศึกษา และด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่วนด้านนักเรียน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

(3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "มาก" ทุกด้าน เรียงลำดับ ได้แก่ ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน และด้านคุณลักษณะทั่วไปในการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1) ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกัน ในเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมาก ได้แก่

(1) มีความรู้ในเรื่องระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาธุรกิจศึกษา

(2) มีความรอบรู้ในการปฏิบัติงานและเทคนิคการปฏิบัติงาน

2) ด้านคุณลักษณะทั่วไปในการปฏิบัติงาน ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกัน ในเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมาก ได้แก่

(1) มีน้ำใจเอาใจใส่ เอื้ออาทรและห่วงใยต่อนักเรียน

(2) มีความละเอียด รอบคอบ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา พบว่าระหว่างผู้บริหารกับครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารและนักเรียน ครูธุรกิจศึกษาและนักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.4 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ดังกล่าว นำมาอภิปรายได้ดังนี้

(1) สภาพการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยภาพรวม อยู่ในระดับ "มาก" ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก ได้แก่ ด้านการสอน จากความคิดเห็นของครูธุรกิจศึกษาและนักเรียน ซึ่งมีความเป็นไปได้ เนื่องจากครูธุรกิจศึกษาและนักเรียนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในการสอน ส่วนผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก ได้แก่ ด้านการประเมินผลนั้น อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนวิชาธุรกิจศึกษา มุ่งเน้นให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้และการเรียนการสอนเน้นทักษะการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนักเรียนที่เรียนสามารถปฏิบัติได้ ทำให้นักเรียนมีความสนใจ เกิดความกระตือรือร้น และเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาอาชีพธุรกิจศึกษาตามจุดประสงค์กลุ่มวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย ที่กำหนดไว้ข้อหนึ่งว่า เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพจากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว จึงทำให้นักเรียนสามารถสอบผ่านและมีผลการเรียนดี และอาจมีนักเรียนที่สอบไม่ผ่านในรายวิชาธุรกิจศึกษาจำนวนน้อย หรือไม่มีนักเรียนติด ร มส. ผู้บริหารจึงมีความคิดเห็นว่าครูธุรกิจศึกษามีความสามารถในการประเมินผล ทำให้มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

ด้านการสอน พบว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นในเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ มีแผนการสอน บันทึกการสอน และกำหนดงานที่ให้ทำอย่างชัดเจน ซึ่งในเรื่องนี้ ก็พบว่าครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายตรงกัน ในเรื่องการเขียนแผนการสอนนี้ บันทึกการสอน ปกติครูผู้สอนจะต้องมีแผนการสอน ซึ่งมีอยู่แล้วแต่อาจจะไม่สมบูรณ์ ในเรื่องนี้กรมสามัญศึกษาได้

รณรงค์ให้ครูอาจารย์ทำผลงานทางวิชาการ ซึ่งแผนการสอนในรายวิชาที่สอนนี้เองที่เป็นหัวใจสำคัญ ถือว่าเป็นผลงานทางวิชาการ การที่ผู้บริหารและครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย เนื่องจากการจัดทำแผนการสอน เขียนบันทึกการสอน มีกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำละเอียดมาก ครูอาจารย์ไม่มีความมั่นใจในการเขียนหรือจัดทำ ซึ่งครูอาจารย์บางคนมีความสามารถในการสอนเป็นอย่างดี แต่ไม่มีความสามารถในการเขียนบรรยาย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงควรจัดการอบรม สัมมนา ฝึกอบรมการเขียนแผนการสอนให้แก่ครูอาจารย์ และในการจัดอบรม สัมมนานั้น ควรเชิญวิทยากรที่มีความสามารถ เป็นที่ยอมรับของครูอาจารย์ที่เข้าฟังการอบรมด้วย

นักเรียน มีความคิดเห็นในเรื่องที่มีค่าเฉลี่ย อยู่ในอันดับสุดท้าย ได้แก่ มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ในเรื่องนี้ครูผู้สอนต้องหมั่นศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนกรมวิชาการ (2531) ได้สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน จากรายงานการสัมมนาระดับชาติ เรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษา ไว้ข้อหนึ่งว่า ควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมให้เกิดกับเด็ก และวิหุรีย์ อุดมภ์ (2530) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของครูอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพ เกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านเทคนิควิธีการสอน คือ รู้จักสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน รู้จักจัดระเบียบในห้องเรียน

ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา พบว่าระหว่างผู้บริหารกับครูธุรกิจศึกษา ผู้บริหารกับนักเรียน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ระหว่างครูธุรกิจศึกษากับนักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการพิจารณาถึงความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างครูธุรกิจศึกษา ซึ่งเป็นครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกับนักเรียน อาจเนื่องมาจากสภาพการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องการ

สอนนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรวิชาชีพ ซึ่งในการที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ได้ ต้องมีองค์ประกอบหลาย ๆ ทั้งคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องฝึกในการปฏิบัติงาน เช่น ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความพยายาม นักเรียนอาจจะไม่มีความพยายามหรืออดทนพอ จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากครูผู้สอน ส่วนผู้บริหารกับครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้วยต่างก็มีความรู้ ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนนโยบายของกรมสามัญศึกษา จึงทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารกับนักเรียน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากการได้สัมผัสกับครูธุรกิจศึกษา ทั้งในด้านการเรียนการสอน การร่วมกิจกรรมของหมวดธุรกิจศึกษา จึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษาไม่แตกต่างกัน

(2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูธุรกิจศึกษาและนักเรียน อยู่ในระดับ "มาก" ทุกด้าน โดยภาพรวมพบว่าเรื่องที่อยู่ในระดับมากอันดับแรก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับแบบเรียนหนังสืออ่านประกอบและสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจาก รายวิชาธุรกิจศึกษา เนื้อหาวิชาจะต้องทันกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และอีกประการหนึ่ง หนังสือแบบเรียนสำหรับรายวิชาธุรกิจศึกษา โดยตรงไม่มีพิมพ์ เนื่องจากเป็นวิชาเลือก ซึ่งไม่ได้เปิดสอนทุกโรงเรียน และเนื้อหาในบทเรียนนั้นสามารถหาได้จากหนังสือหลาย ๆ เล่ม เป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น ครูจึงต้องจัดหาจัดทำเอกสารประกอบบทเรียนอยู่เป็นประจำ

เมื่อพิจารณาคณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา แต่ละด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูธุรกิจศึกษา และนักเรียน พบว่า

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา ด้านความรู้ในการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่า เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย ได้แก่ ความรู้ในการวิเคราะห์ข้อสอบ อาจเนื่องมาจากครูธุรกิจศึกษามีภาระรับผิดชอบงานหลายอย่าง ทำให้ไม่มีเวลาพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อสอบ และอีกประการหนึ่งอาจยังไม่ได้รับการอบรมหรือการได้รับความรู้ ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อสอบ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อสอบ ทั้งนี้เนื่องจากในการเรียนการสอนนั้น การวัดผลการประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการศึกษาทุกระดับ โกวทิประวาลพุกษ์ และ สมศักดิ์ สันธูเวช (2527) ชี้ให้เห็นว่าการวัดผลการศึกษามีจุดประสงค์ที่จะนำไปใช้ คือ เพื่อจัดตำแหน่ง เพื่อเปรียบเทียบ เพื่อการวินิจฉัย เพื่อการพยากรณ์ และเพื่อการประเมินผล ในการวัดผลดังกล่าวจะได้ผลตรงเป้าหมาย ผู้สอนจะต้องมีความรู้ในเรื่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดคือข้อสอบ เพื่อให้ข้อทดสอบที่ใช้มีประสิทธิภาพจึงควรต้องมีการวิเคราะห์ข้อสอบ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องได้รับความรู้ในการวิเคราะห์ข้อสอบ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็นในเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้ายได้แก่ ความรู้ความสามารถในการประสานงานวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญในวิชาธุรกิจศึกษา อาจเนื่องจากวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญในวิชาธุรกิจศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจ ซึ่งไม่ค่อยมีเวลาสำหรับให้บริการการศึกษาเท่าที่ควรและไม่เห็นความสำคัญจึงไม่ให้ความร่วมมือ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรมีส่วนในการแก้ปัญหา โดยการเชิญวิทยากร หรือนักธุรกิจอาชีพต่าง ๆ มาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามโอกาสอันควร หรืออาจจะดำเนินการในรูปสมาคมผู้ปกครองและครู เชิญนักธุรกิจและบุคคลที่มีชื่อเสียงมาร่วมกิจกรรม

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของนักเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ "มาก" ทุกเรื่อง เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา หลักสูตร จุดมุ่งหมายวิชาธุรกิจศึกษา อาจเนื่องจาก นักเรียนสามารถมีทักษะและปฏิบัติได้จริงเมื่อเรียน

วิชาชีพศึกษาหรือร่วมกิจกรรมกับหมวดวิชาชีพศึกษา และอีกประการหนึ่ง นักเรียนสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับสุดท้าย ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในด้านนี้อาจเนื่องมาจาก สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีไม่เพียงพอหรือบางโรงเรียนอาจไม่มีและอาจเนื่องจากครูธุรกิจศึกษาไม่มีทักษะเพียงพอ ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการอบรมการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ๆ และจัดสรรงบประมาณสำหรับสิ่งเหล่านี้ไว้ด้วย

2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา ด้านคุณลักษณะทั่วไปในการปฏิบัติงาน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้บริหารมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ "มาก" ทุกเรื่อง เรื่องที่ค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก ได้แก่ มีน้ำใจ เอาใจใส่ เอื้ออาทรต่อนักเรียน จากสภาพการเรียนการสอนวิชาชีพศึกษา ครูผู้สอนต้องใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นกันเองกับนักเรียนด้วยเป็นวิชาที่เน้นปฏิบัติ ครูต้องเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ทำให้เข้าใจ เห็นอกเห็นใจ เข้าใจในสภาพที่แตกต่างกันของนักเรียน ให้ความช่วยเหลือ เอื้ออาทรต่อนักเรียน ด้วยความมีน้ำใจดังกล่าว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับสุดท้าย ได้แก่ ตรงต่อเวลาและมองโลกในแง่ดี ซึ่งในเรื่องนี้ ครูธุรกิจศึกษาต้องพยายามแก้ไข ด้วยเป็นคุณลักษณะที่ต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างสำหรับนักเรียน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ "มาก" ทุกเรื่อง เรื่องที่ค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก ได้แก่ มีความละเอียด รอบคอบ จากสภาพการเรียนการสอนวิชาชีพศึกษา เน้นการปฏิบัติที่ต้องเป็นระเบียบ ถูกต้อง ละเอียด รอบคอบในหลายๆ รายวิชา เช่น วิชาบัญชี ซึ่งต้องมีการบันทึก มีรูปแบบที่ชัดเจน จึงต้องใช้

ความระมัดระวัง ความละเอียด รอบคอบในการปฏิบัติ ส่วนเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้าย ได้แก่ ตรงต่อเวลา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับสุดท้ายเช่นเดียวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร ดังนั้นครูธุรกิจศึกษา ต้องแก้ไขในเรื่องนี้ เนื่องจากการตรงต่อเวลาเป็นคุณลักษณะที่ต้องปลูกฝังให้นักเรียนด้วย

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของนักเรียน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ "มาก" ทุกเรื่อง เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับแรก ได้แก่ ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งนักเรียนมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อาจเนื่องจากสภาพการเรียนการสอนวิชาธุรกิจศึกษา ที่เน้นการปฏิบัติให้นักเรียนเลือกเรียนวิชาเลือกเสรีตามความสนใจและความถนัด ในการเรียนการสอนมีความเป็นกันเอง นักเรียนมีโอกาสดำเนินการได้แสดงออก กล้าพูด กล้าคิด และตัดสินใจด้วยตัวเอง ครูรับฟังความคิดเห็นให้นักเรียนแสดงออก ชี้แจงแนวทางและการปฏิบัติงาน ตลอดจนสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาธุรกิจศึกษาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ส่วนเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอันดับสุดท้าย ได้แก่ มองโลกในแง่ดี ซึ่งตรงกับความคิดเห็นเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยมากอันดับสุดท้ายของผู้บริหาร อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติงานครูธุรกิจศึกษา มีความจริงจังในการทำงาน เคร่งครัด ละเอียด รอบคอบ จึงทำให้นักเรียนมีความคิดเห็นในข้อมองโลกในแง่ดี มีค่าเฉลี่ยมากอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้น ครูธุรกิจศึกษา ต้องปรับปรุงตัวเองด้วยการยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายนักเรียนด้วยวาจาอันไพเราะ สุภาพ นุ่มนวล รู้จักยกย่องชมเชยนักเรียน ไม่กล่าวโทษนักเรียนทันที มีการให้อภัย มีมนุษยสัมพันธ์ดี ใจคอมั่นคง ควบคุมอารมณ์ได้ วิฑูรย์ อุบัติมภ์ (2530) สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพครูผู้สอนวิชาชีพในเรื่องประสิทธิภาพและคุณลักษณะและเจตคติ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Thomas และ Penny (1975) กล่าวว่า ครูที่มีประสิทธิภาพจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเรียงลำดับตามความคิดเห็นของนักเรียนได้ดังนี้ มุ่งหวังให้ครูมีความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ มาสอน เป็นนักพูดที่ดี ยุติธรรมในการประเมินผล สิ่งงานชัดเจน ใฝ่ใจในวิชาการ บอกจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน

ชัดเจน เตรียมการสอนมาดี สอนอย่างมีชีวิตชีวา ให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็น ระหว่างผู้บริหารและครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความคิดเห็น ระหว่างผู้บริหารและนักเรียน ครูธุรกิจศึกษาและนักเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่ผู้บริหารและครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เนื่องจากวุฒิภาวะ ประสบการณ์อยู่ในระดับใกล้เคียงกันมีความรู้สึกที่ดีและมีเหตุผล ส่วนผู้บริหารกับนักเรียน ครูธุรกิจศึกษากับนักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน เนื่องจาก อายุ ประสบการณ์ ความรับผิดชอบ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ จึงทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

(3) ปัญหาการปฏิบัติงานของครูธุรกิจศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูธุรกิจศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ "น้อย" ยกเว้นปัญหาด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เนื่องจากในการเรียนการสอนวิชาธุรกิจศึกษา มีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมาก บางโรงเรียนไม่มีงบประมาณ และผู้บริหารไม่สนับสนุนด้านงบประมาณในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนตามนวัตกรรมการศึกษา และวิชาธุรกิจศึกษาเป็นวิชาชีพที่เปิดในโรงเรียนมัธยมศึกษาแขนงหนึ่ง เป็นทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก จึงทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาหลาย ๆ โรงเรียนเปิดสอนทั้ง ๆ ที่อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ และนักเรียนส่วนมากสนใจในวิชาอาชีพธุรกิจศึกษา เป็นผลให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านวิชาธุรกิจศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือนำไปประกอบอาชีพได้

เมื่อพิจารณารายกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายด้านตามเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) ปัญหาด้านผู้บริหาร

(1) ผู้บริหาร มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ "น้อย" ทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เนื่องจากปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้บริหารไม่ส่งเสริมและไม่เห็นความสำคัญของวิชาธุรกิจศึกษา อาจเนื่องมาจากค่านิยมดั้งเดิมที่ว่าผู้บริหารมักจะ ไม่เห็นความสำคัญของวิชาอาชีพ ซึ่งวิชาธุรกิจศึกษาเป็นวิชาอาชีพวิชาหนึ่ง ผู้บริหารมักจะสนใจและให้ความสำคัญวิชาสามัญ เป็นอันดับแรกส่วนวิชาอาชีพมักจะ ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

(2) ครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็น โดยภาพรวม และรายข้อ อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทุกเรื่อง เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารไม่สนับสนุนด้านงบประมาณในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอน ตามนวัตกรรมการศึกษา ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้บริหารเองก็มีความคิดเห็นว่า ตัวผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาธุรกิจศึกษา การให้การสนับสนุนจึงมีน้อยครูธุรกิจศึกษาจึงมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาอันดับแรก จากผลวิจัยครั้งนี้ พบว่าครูธุรกิจศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในทุกด้านที่กำหนด ทั้งโดยภาพรวมและรายกลุ่ม อยู่ในระดับ "มาก" ทุกเรื่อง ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสนใจ เอาใจใส่ ให้การสนับสนุน เพราะถือว่าครูธุรกิจศึกษาล้วนเป็นผู้มีประสิทธิภาพ และมีความสามารถช่วยงานอื่น ๆ นอกจากการสอนได้หลายอย่าง

2) ปัญหาด้านครูธุรกิจศึกษา

(1) ผู้บริหาร มีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "น้อย" ทุกเรื่อง เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรกอยู่ ได้แก่ ครูธุรกิจศึกษามีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายอย่าง นอกจากการสอน จากข้อมูลที่ได้ในการสำรวจสถานภาพของครูธุรกิจศึกษา พบว่าครูธุรกิจศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วน

ใหญ่มีความรู้ด้านวิชาธุรกิจศึกษาจากสถาบันการศึกษา เป็นผู้จบด้านธุรกิจศึกษาโดยตรง จึงมีความรู้ความสามารถในด้านสำนักงาน โรงเรียนทุกโรงเรียนจะมีงานฝ่ายธุรการ ต้องใช้พนักงานงานด้านสำนักงาน ด้านการเงิน อีกทั้งกิจกรรมอีกหลาย ๆ อย่างที่เป็นกิจกรรมสนองนโยบายของกรมสามัญศึกษาได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งครูธุรกิจศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ จึงมักจะได้รับมอบหมายงานในด้านต่าง ๆ นอกจากการสอน ทำให้มีภาระหน้าที่รับผิดชอบหลายอย่างนอกจากการสอนดังกล่าว

2) ครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับ "น้อย" ยกเว้นเรื่อง ครูธุรกิจศึกษามีภาระรับผิดชอบหลายอย่างนอกจากการสอนและครูธุรกิจมีการสอนมากเกินไป ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ซึ่งความคิดเห็นตรงกับผู้บริหารในข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก ดังได้กล่าวมาแล้ว

3) ปัญหาด้านนักเรียน

(1) ผู้บริหาร มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับ "น้อย" ยกเว้น เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ นักเรียนไม่มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาธุรกิจศึกษา อาจจะเนื่องมาจากนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาธุรกิจศึกษา ไม่มีทักษะและประสบการณ์ด้านธุรกิจมาก่อนครูจึงควรให้ความรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อ นวัตกรรมเข้าช่วย

(2) ครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับ "น้อย" แต่มีเรื่องที่อยู่ในระดับ "ปานกลาง" เช่นเดียวกับผู้บริหาร

4) ปัญหาด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน

(1) ผู้บริหาร มีความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับ "ปานกลาง" เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน วิชาธุรกิจศึกษามีไม่เพียงพอและไม่ได้รับการสนับสนุนด้านอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยจากสถาบันส่งเสริมวิชาชีพ หรือหน่วยศึกษานันท์เทศก่ในการนี้เทศวิชาธุรกิจศึกษา

(2) ครูธุรกิจศึกษา มีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ทุกเรื่อง เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก ได้แก่ ไม่ได้รับการสนับสนุน ด้านอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยจากสถาบันส่งเสริมวิชาชีพ หรือหน่วยศึกษานิเทศก์ ในการนิเทศวิชาธุรกิจศึกษา จากปัญหาในข้อนี้ โรงเรียนมีงบประมาณไม่พอที่จะจัดซื้อ จัดหา อุปกรณ์การเรียนการสอนได้เพียงพอ เนื่องจากงบประมาณต้องใช้จ่ายในด้านอื่น ๆ หลายด้าน เมื่อไม่ได้งบประมาณจากส่วนกลางจึงทำให้ อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ

ถึงแม้ว่าจะพบปัญหา เกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ แต่ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดสอนวิชาธุรกิจศึกษา เนื่องจากรายวิชา มีมากมาย เป็นรายวิชาที่ต้องใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน และบางรายวิชาไม่ ต้องใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน ถ้าหากยังไม่มีอุปกรณ์เพียงพอ ควรเปิดราย วิชาที่ไม่ต้องใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน ด้วยวิชาธุรกิจศึกษาเป็นวิชาที่นักเรียน สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1) ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา ครูธุรกิจศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(1) การผลิต จัดหาจัดทำและการใช้สื่อการเรียนการสอนตามนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

(2) การวิเคราะห์ข้อสอบ

(3) การเขียนแผนการสอน

2) จัดสรรงบประมาณเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนวิชาชีพศึกษา อย่างสม่ำเสมอทุกปี

3) ควรเปิดวิชาอาชีพธุรกิจศึกษาในโรงเรียน แม้ว่าจะพบว่า มีปัญหาในเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ แต่รายวิชาธุรกิจศึกษาบางรายวิชาไม่ต้องใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน เพราะมีประโยชน์ต่อนักเรียน

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครูธุรกิจศึกษา

1) ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษา จุดประสงค์หลักสูตร จุดประสงค์กลุ่มวิชาการทำงาน - อาชีพ

2) ในการเรียนการสอน สอดแทรกคุณธรรม ในการประกอบธุรกิจ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความเสียสละและความมีน้ำใจ เป็นต้น

3) สร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาอาชีพธุรกิจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

4) ปรับปรุงคุณลักษณะในเรื่องการตรงต่อเวลา

5) มองโลกในแง่ดี

